

DEMOKRAT

Glas demokrata sjeverne Dalmacije.

God. 2.

Šibenik, 17 juna 1922.

Br. 20.

RAD I USPJEH!

Otkad se provelo naše narodno i državno jedinstvo širom naše države, probudio se je, iza ratne stanke, opet stranački život. To je i prirodno, jer u jednoj ustavnoj državi narod, putem i sredstvom stranaka, može jedino da oživotvori svoje razne kulturne, ekonomske te ine potrebe. Gdje je narod bio potpuno svijestan te je uočio nove prilike i nove potrebe tu se je on riješio i otresao starih presuda, pregazio je i plemenske i vjerske i lokalne zagrade, te se je okupio i svrstao u velikim opće narodnim strankama, u kojima je držao, da će i prema njihovom programu i djelovanju, prema sposobnostima i poštenju vođa, naći zaštitu u skladu sa državnim također i svojim interesima. U takovim strankama je faktično i oživotvoreno načelo narodnog i državnog jedinstva. Tamo su se našli sinovi sviju naših triju plemena, bez razlike na vjeru, koju tko ispovijeda i bez obzira, u kojem se je kraju naše prostrane domovine rodio. Tako grupisane stranke mogle su imati i volju i snagu,

da se po oslobođenju late teškog posla izrađivanja i uređenja naše države. Pri takvoj izgradnji države veliki je udio imala i naša demokratska stranka, kojoj naravski nijesu bile prištedeni ni udarci ni pogrde ni kritike i kojoj su se podmećali i podmeću se još uvijek klipovi sa strane onih, koji su ili ostali onakovi, kakvi su bili prije našeg uskrsnuća, ili po svojoj čudi i po svojim sposobnostima nisu kadri da grade i stvaraju. Tomu nije se puno ni čuditi. I mnogi naši čestiti rodoljubi i vođe do rata znali su sve svoje građansko i političko djelovanje namijeniti jedino kritici i rušenju. Bili su nezadovoljni u tuđoj državi, pa su je htjeli rušiti, kod toga su rušili i dobro i zlo. Mnogi od njih tako su se uživjeli u svojoj ulozi, da i danas nastavljaju. Oni pak, koji preko volje i nerado ili bez čiste savjesti stupiše u novu državu ili ne bijahu udovoljeni u svojim ličnim ambicijama i interesima, ne mogu naravski drugo nego da kritizuju i ruše. I tako je veoma prirodno, da gdje nema

prave svijesti odgovornosti, gdje nema volje i sposobnosti za strpljivi rad i stvaranje, koje ne daje preko noći svoje plodove, da tu stranke kao naša ne mogu tako lako naći pristaša. Za to su na žalost specijalno u Dalmaciji, gdje ima puno siromaštva i neznanja, lakše mogli u prvi mah uspjeti luckavci, koji to izrabiše pod vidom vjerskim ili staleškim. Prosti puk od vjeka lakše ide za praznim obećanjima kao što se i prigiba pod tajanstvenim anatemama. Nu s vremenom i slijepi u politici progledavaju, neki zdravi instinkti kadikad ipak u širokim masama prevladavaju i na koncu u nekim odlučnim časovima i one se dosjete da su bile obmanute, pa znadu se i one vratiti na pravi put i pokloniti povjerenje ljudima, koji su to zaslužili.

* * *

Smatrali smo potrebitim istaknuti ovo nekoliko misli općenite naravi u času, kada smo u ugodnom položaju, da iza ove za nas prve godine državnog života nakon oslobođenja dademo neke vrste obračuna o radu naše stranke u Šibeniku, o radu, koji je okrunjen nekim real-

sivih zaljubljenika, da će na koncu ipak on da prevlada u njezinu srcu.

Medjutim i aga u svojoj kuli grdnu muku muči. Ne može da pregori aginicu. I pored robinjica, koje radi njega sebi kidišu, njegova je kula njemu pusta. Nakon što mu kćer prizna, da aginica samo za njega misli i da bi mu se najradije vratila, on se odvažava, da joj poruči povratak. Ovu svoju poruku on poručava majci svojoj, koja mu je sada oda, da je već prekasno, jer da se aginica taman danas preudaje za imoskog kadiju i da će svatovi proći drumom ispod kule. Njemu se opet

nim uspjesima, koji će biti od velike koristi gradu Šibeniku, cijeloj općini i svim onim krajevima naše uže domovine, čiji su kulturni i ekonomski interesi u skladu sa onima grada i okolice; o tom radu dakle i njegovom korisnom uspjehu hoćemo da izvijestimo.

Demokratska stranka u Šibeniku, odmah nakon oslobođenja uočila je razna životna pitanja i stala ih je da proučava, kupila je podatke, slala memorandume, potražila je sredstva i veze te je, ponosom možemo istaknuti, bez buke i reklame, trijeznim i tihim radom uputila mnogo toga u pravu kolotečinu, a također mnogu svoju važnu zamisao oživotvorila.

Među te prve i važne uspjehe bilježimo ustanovljenje učiteljske škole u našem gradu. Ta nova škola velika je dobit za Šibenik, jer će uz već postojeće zavode znatno prinijeti kulturnom podignuću Šibenika. — Novi kulturni radnici djelovat će u našem gradu, odgajat će novi pomladak, koji će dalje sijati sjeme prosvjete, novi narodni pregooci umnožit će rodoljubni rad kod kuće i vani.

smrče pred očima, ali se ne mače.

Sad se ču svatovska svirka, djeca se penju na pendžere, da vide majku i svatove, da je k sebi u kulu pozovu. Njoj ne odoli srce. Već im bijaše spremila darove, i prilazi kuli. Agi se to ne da vjerovati, a kad je ipak ugleda, ne ustupa srcu svome. Ponosan je aga Hasanaga. Majka dariva i cjeliva djecu i svekrvu, a kad hoće najmladjemu u bešici čedu, ne dadne joj aga. Preudava se - srca kamenoga! Poslije je pusti, i ona se ne može da otkine od čeda. U to udje stari svat, da požuri rastanak. Ona se skršena

PODLISTAK.

Drugo gostovanje našeg narodnog pozorišta.

(Nastavak).

Za sve to dozna aginičin brat, Pintorović-beg, koji po sestru dodje. Ne ide, no agu dočekuje, da mu miraz vrati, pa da sa sestrom ode kao sa djevojkom. Ni on ne razumije sestru aginicu. Njemu je samo do begovskog ponosa, te svojim stavom zajedno sa aginom majkom kobi aginičinu kob. Aga pak, uvrijedjen po svome osvjeđenju, dolazi sa robinjicama, da se sveti aginici. Ona, koja silno voli agu i djecu,

i nekriva bi se ponizila bila, da agu za proštenje pita, ali joj ne dadne ponos begovice, da se i pred robinjicama ponizi, te slomljena srca napušta aginu kulu. Kod rođjene je kuće čeka nova muka. Majka i brat napastuju je i nagovaraju na preudaju, da pokaže agi, da može da bira i medju najljepšima. Prosci joj poručuju sa svih strana. I ona na koncu pod silom privoli imoskom kadiju, kojega pozna još iz djetinstva i koji je još iz djetinstva nesebično i predano ljubi. Ali mu se prije ispovijeda, da voli samo agu i njezinu djecu. Njemu to ne odvraća. Tješi se nadom

Šibenik će oživjeti opet novim životom. Zgodnijeg tla za ovakovu školu mislimo da nije bilo do Šibenika, a također malo će koje mjesto sa svojom okolicom imati prave koristi do našeg. U našem gradu i okolici gdje živi najvećim dijelom zemljoradničko pučanstvo, koje je obično blagoslovljeno brojnim porodom, mnogo će bistro te inteligentno dijete mnogi će, prije nezamijećeni talenat naći preko učiteljske škole svoj pravi put u život. Mnoga će obitelj moći vaspitati svoje dijete skoro i neosijećajući tereta i priskrbiti mu jedan častan i zahvalan položaj u društvu i državi. U koliko se sjećamo u učiteljskoj školi u Arbanasima zadnjih godina prepustale su se pohađanju i djevojčice i to veoma dobrim uspjehom. Kada bi se to i u Šibeniku uspjelo, dobrobit ovog zavoda bila bi i za nas dvostruka. Na ovaj način i ženski pomladak imao bi mogućnost da se posveti učiteljskom zvanju ili da se vaspita na jednom zavodu koji zamijenjuje na daleko bolje svaki viši ženski odgojni zavod. A ženskih takovih zavoda, mimogred budi spomenuto, u Dalmaciji u opće nema.

Jednom drugom pitanju posvetila je naša stranka svoj nastojanja te je sve svoje sile uložila, da svrnu pažnju svih državnih činilaca i da ih kapacitira o važnosti, koju Šibenik zaslužuje radi svojeg položaja kao upravni i eko-

kreće, a aga ponove grmnu: srca kamenoga! Kamenoga! bolno kriknu aginica i ne mogne dalje. Okrene se agi, vidi, da je želi, i pada mu u naručje. Djeca od sreće likuju, ostaje im maja! Aga je blažen, a ona najsretnija, ali odmah za tim mrtva pada - puče joj srce od prevelike ljubavi, bola i sreće zadnjega trenutka.

Autor je sa puno vještine i spretnosti radnju logički povezao za narodnu pjesmu. Drama, koja ima i svoju odličnu literarnu vrijednost, sa jednakom se nasladom i čita.

Vavrina je kreacija Hasanaginice prva, jer ju je ona

nomsko prometni centrum svojeg bližeg i dalnjeg zaleđa i kao pomorska tačka.

Za sada nećemo ništa izvjesna kazati niti ćemo kakove zaključke od dosadnjih uspjeha rada u tom pravcu izvađati, ali jedno možemo istaknuti danas. Usljed rada i nastojanja naše stranke već danas postoji kod najviših faktora demokratske stranke i mnogih drugih naših odličnih prijatelja, mjerodavnih državnika i političara, *ispravno shvaćanje o važnosti Šibenika*. Svi ovi odlučujući ljudi imaju najbolju volju, da se Šibeniku zajamči njegova zaslužena budućnost bilo posebnim administrativnim položajem, bilo omogućenjem njegovog razvitka kao jednoj od najvažnijih trgovačko-pomorskih tačaka na našem Jadranu. A što je glavno, svi ti faktori neće dozvoliti, da interesi Šibenika, koji su ujedno interesi i gornje Dalmacije i prostranog njegovog zaleđa ne budu podnipošto bilo ičijim žrtvovani. U svezi s time od svotâ određenih za izgradnju naših luka za šibensku pripast će znatni dio. Na ovaj način u našoj narodnoj državi, samo hvala uvidavnosti i radu državnih stranaka Šibenik će doći do postignuća ovih kulturnih i ekonomskih ciljeva, koje se je taman tražilo u tuđoj državi često nedostojnim metanisanjem i žrtvama narodnog ponosa!

Osim spomenutih pitanja naša stranka potakla je mno-

igrala i na premijeri u Zagrebu, i impozantna. U ovoj se ulozi našlo srce i um ove odlične tragetkinje. Dostojan joj je drug bio g. Pavić, kao Hasanaga. Oboje se još odlikovalo čistom narodnom dikcijom Bez toga ni efekat, ni igra ne bi bila potpuna. Manje uloge, koje su bile u rukama g-de Milovanovića, Tepavica, Jeremića, Marinkovića i Biluša; g-dja Rucović, Petrović, Pavić, Milojević, Barbulović, Nikolić, Spiridonović i Katalinić te djece Branka Popovića i Vojislave Milošić poslužile su cjelini igre bez prigovora. Ovdje treba istaći g. Milovanovića kao staru slugu

go drugih ne manje važnosti, koja će malo po malo doći na red, da budu na opće zadovoljstvo oživotvorene.

Odbor naše stranke dakle prema svojim silama a osobitom potporom naših ministara gg. Krstelja i Pribičevića vršio je zauzetno svoju

zadaću, do naših je pristaša i prijatelja, da ga i nadalje podupru. Mirne savijesti možemo kazati da će tako svaki daljnji uspjeh naše stranke biti samo od koristi i našem gradu i okolici te svojoj gornjoj Dalmaciji.

Za šibensku oblast.

Odaslanici šibenske općine g. Dr. Rajević, Dr. Smolčić i K. Sunara kojima se bio pridružio i naš sugrađanin g. S. Mataulj ponijeli su sobom u Beograd za ministarski savjet dugi opširan memorandum za osnivanje posebne oblasti sa sjedištem u Šibeniku. Još prije nego li je memorandum bio odnešen, uspjeli su naši ljudi da dobiju za svoju osnovu pristajanje svih općina sjeverne Dalmacije i onih treće zone. Poduprti vjerodostojnim ispravama tih općina i ličnim pridruženjem odaslanika Knina svojski su se u Beogradu zauzeli za sve interese Šibenika i one zajedničke Knina i Šibenika. U svome radu potpuno su uspjeli. Sastali su se i sa Dr. Josipom Smodlakom i spliskim odaslanicima, sa kojim su živo izmijenili mišljenje. Jedino što se može reći jest to, da je pitanje šibenske oblasti bilo temeljito importisano kao i ono o šibensku luci i željeznici, tako da se pouzdano može ustvrditi, da se odsle ne će više ništa o srednjoj Dalmaciji riješavati, a da želja šibenska ne bude saslušana i uzeta u obzir.

Husejina, g. Marinkovića kao Husrefa, g. Rucović kao aginu majku i ugodno pjevanje g. Spiridinović, kao robinjice. I muško je pjevanje pred aginičinom kućom bilo ugodno.

Jedinstvenost i disciplina igre vojuju za pohvalu režije, koju je vodio g. Pavić. I namještaj je odgovarao scenskim zahtjevima, koliko je to dozvoljavao obim pozornice.

Petrovićeve „Duše“, drama iz ličkog života.

Mi Pecija Petrovića, plodnog dramskog pisca i zemljaka Milana Ogrizovića, autora „Hasanaginice“, zna-

Memorandum koji je bio predat, glasie je ovako: OPĆINA ŠIBENIK. Br. 5967.

Šibenik, 2. juna 1922. Osnivanje nove oblasti sa sjedištem u Šibeniku.

Ministarskom Savjetu u Beogradu.

Uredba o administrativnoj podjeli zemlje, donešena po ustavnom propisu od Vlade, nije mogla radi toga načina donaćanja da bude predmet javnog raspravljanja pa je prirodno, da je mnoga realna činjenica, koja je mogla i morala da bude uzeta u račun, usljed nestašice jednog javnog pretresa ostala neopažena ili nije bila dostojno cijenjena.

Nu buduć će ta uredba ipak biti modifikovana, mi smo uvjereni da će činjenice, koje mislimo da iznesemo, naići na potpono razumijevanje, pa da će biti i uvažene, tim više, što one ne potiču ni iz kakova političkog računa već isključivo iz geografskih, prometnih i ekonomskih razloga koji i po samom ustavu trebaju da budu mjerodavni kod odredjivanja oblasti.

mo po njegovom šaljivom „Pljusku“, sa kojim je splitsko pozorište kod nas po prvi put nastupilo, i ne bi bili nikad pomislili, da će ovaj isti autor napisati i jedan takav jeziv prikaz, kao što su „Duše“.

Autor je zamislio temu te joj je dao dramskog i dramatičnog života po svim zakonima dramatičke. On je u tome bez sumnje uspio. Odlike jezika i konstrukcije su očite, jer je Petrović vješt dramski neimar. I mi, koji smo dramu gledali, osjetili smo muku i nevolju njegovih junaka. Tek se pitamo, dali onakovi uzroci, kakve je autor za ovu svoju dramu

Cijela Dalmacija, izuzevši Boku, bila je podijeljena u dvije oblasti: Dubrovačku i onu sjevernu, koja se je nazvala „Splitskom“. Ta podjela Dalmacije bila je izvršena bez saslušanja želja pučanstva grada Šibenika i ostalog dijela sjeverne Dalmacije. U tome dijelu zemlje, radi još neprovedivih izbora za narodno predstavništvo i radi toga što se tako zvana treća zona nalazi još pod talijanskom okupacijom vlasti, nije se smjela sprovagjati nikakova podjela, dok se nije našlo načina, da se, u pomanjkanju zakonitih narodnih predstavnika, doznade za prave ekonomske i kulturne potrebe onih predjela i prema tome, da se obavi podjela, koja bi odgovarala realnim interesima tamošnjeg pučanstva. Na sve to nije se pazilo, već se skoro cijela Dalmacija strpala u jednu oblast, koju se još k tomu nazvalo „splitskom oblasti“.

Koliko bi god Dubrovačka oblast, ma da ne broji nego samo 120.000 stanovnika, bila opravdana i sa historijskog gledišta i po onim principima istaknutim u ustavu, toliko je t. zv. Splitska oblast i po jednom i po drugim neosnovana i neopravdana.

Split varoš kao središte oblasti ostaje na periferiji te oblasti. On sa čitavim sjevernim dijelom svoje oblasti nema vezu, nema saobraćaja pa nema čak ni komunikacija. Po kopnu i po moru on je udaljen od opština sjeverne Dalmacije do i preko 200 ki-

odabrao, mogu da rode onakovim posljedicama, ma bilo to i u jednoj jedinog tež. kući. Mi to pitamo i zato, što živimo medju težacima, jer je naš grad pretežno težački grad, pa znamo, da bi se teško što takvo desilo i u kojoj našoj težačkoj kući, i ako su ovi naši težaci, koji se sve više približuju gradjanskome tipu, na prilici, da u svojoj erotici budu sentimentalniji, ako ne kremenitiji od ličkog težaka.

Moglo bi mi se prigovoriti, da je u djevičanskoj Lici erotična etika još jednako neprikosnovena, ali bi onda autor protivurječio sa samim sobom u drugim svojim dje-

lometara; od Splita ne vodi nikakovo kopneno saobraćajno sredstvo niti ikakova parobrodaska linija u općine Skradin, Kistanje, Benkovac, Obrovac, Biograd, Novigrad, Nin, Sali, Silba: putovanje iz ovih općina do Splita zahtjeva 2 i 3 dana, a trošak za to putovanje nadmašuje sve granice fantazije.

Komercijalno sve ove općine sa Splitom nisu nikada imale nikakova dodira a ne osjećaju ni sada potrebu da s njim stupe u takav dodir, koji bi radi udaljenosti i troška bio i materijalno nemogućan.

Administrativno se je radi ovih razloga već sada izgubila svaka veza megju Splitom i ovim krajevima. Nikakav predstavnik Vlasti, od Pckrajinskog Namjestnika i Vojnih Komandanata, pa do školskih nadzornika, poreznih i sudskih inspektora, finansijskih kontrolora, i t. d. nije još nikada zašao u ove krajeve, niti je iko ikada iz ovih krajeva pošao u Split na centralne Vlasti. Ove radi toga ne znaju za prilike u tim krajevima, ne znaju za njihove potrebe, ne vrše nadzor ni kontrolu pa su ti krajevi prepušteni sebi samima i Božjoj milosti.

Nameće se imperativno još i pitanje: što će tek da bude kad se evakuše III. zona, taj od Splita najudaljeniji kraj, te prirodno zaledje talijanskog Zadra. Nije li očigledna šteta, koja se toj zoni nanosi kad se ona dodjeljuje splitskoj oblasti, gdje joj je

lima, n. p. u „Pljusku“, koji, i ako šaljiv po prikazu, više odgovara istini života, nego ova drama. Naime mislim, da se i događaji koji se ovdje iznose snašaju sa nekom resignacijom, bez pregaranja života i pregaranja djece u tudjinu. Ali zato potpuno razumijemo autora, kad odvrća narod od tudjine, da mu ne opuste domovi.

I samo pitanje pustih naših iseljeničkih domova bilo bi lakše riješiti, kad bi njihova pustoš bila od uzroka ove drame.

Da joj pregledamo sadržaj: Lela je u djevojačkoj svojoj časti oklevetana. Maj-

oblasna varoš, dakle administrativno središte udaljeno najmanje 160 kilometara, dok joj je dosadašnje administrativno središte Zadar, bilo udaljeno, najviše 25 kilometara? Nije li jasna i neosporiva opasnost koja prijete od talijanske propagande iz bližeg Zadra, s kojim daleki Split neće u ovom pogledu nikada moći da izdrži utakmicu, čak ni onda kad bi malo manje mario za svoje uske, lokalne interese a malo više se starao za zapuštenu i zaboravljenu provinciju? Zadar će kod ovake oblasne podjele ostati uvijek jaka privlačna tačka te prirodni trgovački centar ne samo za svu III. zonu, već i za opć. Obrovac, Benkovac, Pag i Rab pa su zato uzaludni bili svi današnji naponi naše delegacije u Genovi, da se odupre talijanskim zahtjevima u pogledu Zadra, kad ovaka administrativna podjela Dalmacije gura u naručje Zadru veću polovicu sjeverne Dalmacije te mu daje više, nego i sami Talijani traže!

Sve bi se ovo izbjeglo, svaka bi opasnost iščezla a administracija Dalmacije bila bi neizmjerljivo lakša i uspješnija, da se je uzela u obzir predstavka općine Šibenik, da Šibenik postane oblasni centar, bar za sjevernu Dalmaciju.

Od svoga postanka, grad Šibenik bio je vazda zaseban privredni, trgovački i kulturni centar, sa svojim prirodnim zalegjem Kninom, Drnišom i Kotarima, a to je zalegje u trgovačkom pogledu zadiralo

ka njezinog dragana (Jela), da se ovaj ne bi zaboravio te je, i pored toga, uzeo, pregara sina (Stevicu) u daleki svijet. Njega na to nagovara i njegov brat, tačnije polubrat (Nikola), koji se poslije sam s Jelom ženi, a ona na to pristaje samo da bude u draganovoj kući! Da je drukčije, od toga bi trpio fatalizam drame. Sin odnosno brat, koji se napatio i nasitio tudjine, vraća se u zavičaj, riješen, da Lelu uzme za ženu. Kod kuće ga dočeka nenadnja. Lela je žena njegova brata, kojemu radi toga nije mio njegov povratak. Kad Stevica i Lela ostanu na samo, počinje

duboko u Liku i u sjevernu Bosnu, odakle se u Šibenik uvozilo drvije i paklina, a izvozilo iz Šibenika vino i ulje. Osim kopnenog zaledja, Šibenik je bio centar za sva ostrva od Rogoznice do Zadra, a u pomorsko-obrtnom pogledu i preko Zadra sve do Silbe. Taj neovisni razvitak Šibenika bio je uvažen do sviju vlada tijekom vjekova, od mlatačke, francuske i austrijske, pa mora da bude priznat i uvažen i od sadašnje narodne vlade. Kroz zadnjih trideset godina Šibenik je neodvisno i bez ičije pomoći podigao se industrijski i trgovački, osnovano je bilo šibensko parobrodarsko društvo, utemeljene su bile silne električne centrale za pogon ogromnih tvornica karbida, mlinova, tvornica tjestenine, leda, tkanine i manjih industrija; izvor ugljena i drva iz sjeverne Dalmacije i Bosne potpuno i isključivo bio je proveden preko Šibenika, tako da je broj godišnje tonaže izvoza i uvoza vazda za daleko nadmašivao godišnju tonažu svake dalmatinske luke. Grad sam broji 15.000 stanovnika od kojih blizu polovica samih zemljoradnika, vinogradara koji produciraju godišnje 70000 hl. vina. Luka i pristanište Šibenika su prve vrsti i to ne samo trgovačka već i ratna. Sve kulturne, vjerske i administrativne institucije u Šibeniku su sada i bile vazda, kao po svim ostalim gradovima Dalmacije. Osim toga grad je pun historijskih i umje-

optuživanje i objašnjivanje. I kao što je kod tih prigoda prirodno, kad stara ljubav nije samo mrtvo spominjanje, jedno drugom padne u naručje. U to nadodje majka, a odmah za njom Lelin muž, koji ih zatiče zagrljene. Ovo je sve, što je ovo dvoje sagriješilo. Malo je to, ali je mnogo za Lelina muža. Da od ove uvrjede ne bude i većega zla, starica je majka gotova, da ponovo žrtvuje sina preko mora, ma i ne mogla savladati muku majčina srca. (Slijedi).

Svaki Jugoslaven mora biti član
JUGOSLAV. MATICE

tničkih gradjevina najprve vrsti.

Dandanas pak, Šibenik je u stvari zamijenio punovrijedno Zadar u njegovu odnosu prema bivšem zadarskom zaledju. Okružni Sud, Pokrajinska Bolnica, srednje škole, pravoslavno vladičanstvo i seminarija, katolička dioceza, sve je to prenešeno iz Zadra u Šibenik, te je on veće sada postao jaktični administrativni i kulturni centar za sjevernu Dalmaciju. Šibenik je bliži od Splita svim sjevernim ostrvima za 50 morskih milja a svim kopnenim opštinama za 80 kilometara. Od Šibenika vode dobre državne ceste u Knin, Drniš, Kistanje, Skradin, Benkovac, Obrovac, Novigrad, Nin i Biograd a sa svim tim ostrvima i općinama, u koliko su već u našoj vlasti, uspostavljene su redovne parobrodarske i automobilske veze. Kao najbolji dokaz za ovo, neka, posluži činjenica, što najduža automobilska arterija Obrovac-Benkovac, Kisanje-Knin vozi 96% putnika u Šibenik a samo 5% u Split.

Svim ovim saobraćajnim, trgovačkim, geografskim i administrativnim razlozima nadodaje se još jedan vrlo važan razlog druge prirode. Stanovništvo sjeverne Dalmacije, od Zadra i Nina do rijeke Krke pravi jedan jedinstveni homogeni plemenski i jezični tip sa Šibenikom. Bukovica, Kotari i Šibensko okružje imaju jednako potrebe, jednake običaje, jednake ekonomske pogodbe, jednake kulturne osobine i jednaki dijalekt. Poslije Šibenika, od Trogira unaprijed nastaju druge ekonomske, kulturne i klimatske prilike, tu nastaje novi etnički tip različit po običajima, po potrebama, po dijalektu i po mentalitetu. Interesi ovih dviju grupa u vječitoj su oprijeci i u vječitom sukobu, sve ono što se čini na korist južnog dijela ide direktno na štetu sjevernog i obratno.

Složiti ove dvije grupe u samu jednu oblast, znači žrtvovati jednu drugoj a dati toj oblasti kao sjedište Split i nazvati je „splitskom“, znači a priori osuditi svu sjevernu Dalmaciju na začamlost, zapuštenost i nazadak.

Ovo je opšte uvjerenje čitave sjeverne Dalmacije, koja bi, kad bi zato bila upitana, plebiscitarno odbila sadašnju podjelu i zahtjevala osnivanje sjevero-dalmatinske oblasti sa Šibenikom kao centrom. Od ostataka općine zadarske, te od općine Rab, Pag, Silba, Sali, Biograd, Novigrad, Obrovac, Benkovac, Kistanje, Skradin, Promina, Drniš, Knin, Tjesno, Vodice, Zlarin i Šibenik, koje bi imale površinu od 5000 četvornih kilom. i stanovništvo od 250.000 duša trebalo bi radi ovih razloga obrazovati novu posebnu oblast sa Šibenikom kao središtem, dek bi Splitu još uvijek ostale dovoljno stanovništva i dovoljno površine (polit. kotari Splita, Sinja, Imotskog, Makarske, Brača i Hvara) za jednu oblast, koja bi, isto ka i Šibenička, bila još uvijek veća od Dubrovačke i od mnogih drugih oblasti u državi.

Moli se zato Taj Ministarski Savjet, da uzme u pretres ovo pitanje te, poslije eventualnog saslušanja želja svih gore navedenih općina, stvori zaključak o modifikaciji uredbe o administrativnoj podjeli zemlje u smislu ove predstave.

Općinski Upravitelj:
DR. RAJEVIĆ.

Kamaleonstvo.

U zadnjem broju „Narodne Straže“, nasljednice prijašnje „Hrvatske Misli“, uvršten je lijep nekrolog za pok. Pavla Rocu, cijeli stupac i po. Među ostalim lijepim riječima tu stoji: „Roca je bio kremen značaj, pravi poštenjak“; zatim: „Čestita, vedra duša, ne poznajući nikad korupcije šibao je trulež“. Sve te pohvale mi bi potpisali, a svak je čitao, kako smo se i mi toga čestitog rodoljuba spomenuli sa malo iskrenih i srčanih riječi u našem „Demokratu“. Nego, iste one ličnosti, koje sada velerodoljubno i velejugoslavenski pišu u „Narodnoj straži“, pisale su i carevale svojedobno u poznatoj veleaustrijskoj „Hrvatskoj misli“. I baš u broju 8. srpnja 1914., u onome strašnome razdoblju između sarajevskog atentata i navještaja rata Srbiji, u jednome članku od stupca i po

kao i sada pod naslovom „Značajni i djevičanski Pavle Roca“, izrekli su toliko pogrdnih osvada proti tome čovjeku, da spopada groza kad se to pročita. U tome dugome članku ima ovakvih izraza: „Pavle Roca uživio se u duhu Subure, pa zato i ne može da piše i govori inače nego je to običaj bludnica“; zatim; Pavle Roca je jedan od onih koji sa čovjekom jedu i piju, a istodobno misle o izdaji“; pak: „Bio je i ostal će prevrtljivac, zanj ne vrijedi poštenje ni značaj; ovako i još mnogo gore sve do kraja.

Neka nam oprost časa sjena pok. Pavle Roca, što ove stvari sada iznosimo; nagnati smo bili na ovo od kamaleonstva ljudi, koji mjesto da se sakriju i budu sretni da ih se trpi, razmeću se rodoljubljem i čestitošću i dijele lekcije naokolo zaboravljajući kakvi su bili u ono strašno doba, kad su izdavali „Hrvatsku misao“.

Naši dopisi.

Oklaj, 7 lipnja 1922.

Ovamošnji župnik fratar Plepel regbi, da se sjetio ponovno klerikalne stitnice Austrije i njihovog dosađanog pašovanja u Promini, te ne može više da izdrži danasnje t. zv. nesno-no stanje.

Demokrate napada svakojakim i nedolječnim izmišljotinama: Po njegovu mnijenju ministar Pribičević bi morao biti Antihrist, jer nije pučke stranke i tobož ukida predavanje vjeronauka u školama sa strane „zenica Isusovih“.

Nezadovoljan je sa redovinom, koju mu 6000 duša u Promini godišnje daje, a koja iznosi najmanje 800.000 dinarskih Kruna. Ministri toliko nemaju, a njemu kao fratra pače je malo. On fratar bez konja ne može ni makac. Nekidan na našu sveopću žalost (premda do kukuruza još je daleko) pojavi se javac (u glavi) i preplasi mu konja ter pade ozlijedivši glavu. Jadnim seljacima nije dosta, što im je sve izgorjelo od žege, već se prijete proklestvom, kako se vidi iz njegove propovijedi u crkvi Sv. Mihovila u Oklaju 4 lipnja 1922.

„Dragi moji župljani! Ovih dana ću ići blagoslivljati ovce po selima. Za mene što odredite neka ne bude mršavo, već najdeblje, jer u protivnom slučaju proklestvo Božje stiće će vas kako vidite iz ovoga događaja, što se desio u Kijevu za moga tamošnjeg župovanja. Jedan gazda dakle u Kijevu, imao je 70 ovaca i meni davao najmršavije, a ja nijesam htio primiti, već sam ga prokleo tri puta sa riječima: proklet, proklet, proklet i da

mu ih grom sve pobije. Što ćete vidjeti nakon par dana zatutnji na Dinari i puče grom u Kijevu ter svih 69 ovaca pobije, dok samo ono, što je za mene bilo odregjeno ostalo je živo. Dakle upamtite dobro to, da samnom nema šale i da mi ne dajete mršavo blago“.

Moguće fratar misli, da propovijela u Indiji, ali ipak i ovdje ima nevoljnog i neznanog seljastva, koje mu vjeruje i koji se plaši njegova proklestva.

Na Vladi je, da jednom stane na put takvom ucjenjivanju i izazivanju sa strane „Zenica Isusovih“ i revnih izvršioaca reda Sv. Frane.

Prominja c.

Tijesno, 14 lipnja 1922.

Na 12 o. mj. prošle godine u 5 sati po podne, digla je sidro Talijanska Vedeta i odputovala u nepovrat, noseći sobom sve one koji su nam kroz tri godine dosta sramotnih uspomena ostavili. S njezinim odlaskom osim nekolicini svalio nam se teški kamen, teška mora koja je pritiskivala naše srce. To je u onom trenu narod i dokazao. Onaj divni doček u Zloseima, u Murteru i Betini, one nepregledne mase u povorki od triju mjesta Murtera, Betine i Tijesna, onaj doček u Murteru kada od suza nije se moglo govoriti. Jest, usta nijesu mogla sva ova čuvstva koja smo osjećali izgovoriti, ali srce je naše to izkazalo vidljivim znakom a to suzom na našim očima.

U tom trenutku sve se zaboravilo, i tamnice i izazivanja i progoni i tuciva te podlo držanje domaćih izroda i izdajica, koji potišteni gledahu u zemlju a na licu čitao si im zelenilo bjesa koji im je grizao srce zbog naše slobode. Plemenito slovensko srce sve je oprostilo.

Danas na pomen toga dana Tijesno se okitilo i dostojanstveno ga proslavilo, on će i u buduće ostati naš najsvetačniji dan.

Dolaskom u naše mjesto činovnika gg. Ivana Kurtić i Belotti jest dan providnosti jer samo providnost donijela nam je ta dva čovjeka. Prvi je zanio našu mladost zvukom tamburice, on je posvetio sve svoje slobodno vrijeme, da našu mladost nauči tamburanju a u svetačnim danima da nas svojim krasnim orguljanjem zanese.

Drugi oživio je naše Sokolsko društvo i postao miljenik naše mladosti, zadivljujući iste kao vješti gombač i neutrudivi vježbač, tako da gosp. Kurtović sa tamburanjem a gosp. Belotti sa sokolskim vježbama pripravlja za dan naših svetih apostola Ćirila i Metoda svečanu akademiju. Za uspjeh svečanosti jamel nam požrtvornost i sposobnost gornje dvojice a na nama je Tiješnjanima da budemo znali cijeniti njihovu bratsku požrtvornost.

Ovdje imade nekoliko slučajeva skrletine, a u Zloselima imade i više. Nebi bilo zgorega da g. po-

glavarstveni lječnik dodje i izvidi koliko tih slučajeva ima, te da odredi shodne mjere da se bolest ne proširi. X.

Murter, 9 lipnja 1922.

Proslava Kraljeva Vjenčanja.

I ovo naše selo htjelo je da i prigodom vjenčanja našega Kralja dađe oduška svome nacionalnom patriotizmu i privrženosti Karađorđevom domu, te je još dan prije vjenčanja sav Murter bio okičen našom milom jugoslavenskom trobajnicom. Gruvanje mužara, paljenje raketa te rasvjeta po selu, navještavalo je veliku radost, koja ima da obuzme srca svih Jugoslavena.

Na dan samoga vjenčanja odslužilo se je svečano blagodarenje u stolnoj crkvi u prisustvu školske

djece te vrijednog učiteljskog osoblja te uz sudjelovanje J. N. N. O. Jug. Čitaonice, Sokola te mnoštva seljana. Župnik je u kratkim crtama prikazao događaj, koji proživljuje naš narod i u lijepom svijetlu ocrtao značaj i plod mile nam kraljice. Cijeli dan pucali su mužari ispunjavajući svačije srce veseljem nad srećom milog nam mladog kralja i kraljice. U 8 sati u večer krenula je svečana povorka kroz selo kličući mladencima, te se je na posljedku prozborilo sakupljenom mnoštvo o veselju koje proživljujemo na što se je sakupljena svjetina razišla u kasno doba noći, kličući kralju i kraljici.

Marsalatu Dvora opremljeno je više brzozajvnih čestitaka.

Omladinac.

GRADSKA VIJESTI

Proslava godišnjice oslobođenja! Prva se godišnjica oslobođenja proslavila u ovim slojevima pučanstva veselo i dostojanstveno, kako se to i dolikuje u ovako svečanim zgodama. Već 12. pr. p. u našim srednjim zavodima održase sakupljenim đacima prigodan govor prof. Marčić i Triva, a u svim pučkim školama i u građanskoj na zgodan se način oslovila dječica od našeg zaslužnog učiteljstva. U 12 sati na poziv građanskog odbora otvorio je u Drž. Domu gosp. Dr. Perović, vladin savjetnik, izložbu slikarskih radova prof. J. Šonje, o kojoj izvješćujemo u posebnom članku.

Cijelo popodne bilo je u gradu živo i veselo a veselje je kulminiralo, kad je tačno u 6 sati naveče sa Šubičevca mužar najavio početak gradske svečanosti. Baš kao pred godinu dana, sav se grad u tili čas okitio zastavama, zaslaviše zvona, a nad obustavljen. Poljanom je vrvio narod nestrpljivo čekajući da se svrsta povorka. I zaista u 8 sati i po krenu povorka s glazbom na čelu uz kličanje komu nije bilo kraja. Svrstase se svi ko je samo mogao. Naš zaslužni „Sokol“ u potpunom broju, sa djecom mužarom i ženskom, naraštajem i članstvom. Milina bijaše gledati onu sitnu dječicu kojim redom stupa; divili smo senaraštaju i članstvu, i svi su htjeli dati dokaz discipline i reda, te shvaćanja Sokolske misli! Naši vrijedni Vatrogasci u velikom broju stupahu iza Sokola.

Sve su se strane i svi stalezi priključili u velikom broju. Kad je ta nepregledna povorka došla pred hotel „Krka“, gosp. D. Sirovica oslovi narod lijepim govorom, potičući prisutne, da se ovako ujedinjene uvijek nađu na braniku domovine i slobode, koju su nam bijeli Orlovi sa jugoslavenskim legijama krvlju iskupiti. Kličanja nije bilo kraja i za govora i poslije. Do kasne ure noći orila se vesela pjesma gradom. Utorak je glazba budilicom prošla gradom, a u 9 sati bilo je svečano blagodarenje u Stolnoj Bazilici, a u 9 i po u Srpsko-pravoslavnoj crkvi.

Popodne je u 5 sati bila javna vj. Sokola, prva iza oslobođenja. Sila se svijeta zgrnula na poljani, no radi kiše morala se vježba prekinuti. Istog dana naveče u 9 sati bio je veliki koncert Filarmonije u kafani i hotelu „Krka“, koji je uspio u svakom pogledu. Tako se ovim lijepim koncertom završilo slavlje godišnjice oslobođenja.

Pismeni ispiti zrelosti našim zavodima bili su 10., 11., 12., i 13. o. mj. Prikazalo se 37 kandidata.

Preparandija u Šibeniku. Prošlog je mjeseca naša općina upravela ministarstvu prosvjete u Beograd opširan i dobro obrazložen podnesak na definitivno smještenje bivšeg zadarskog preparandija u naš Šibenik. Istodobno se i u istu svrhu i naša demokratska organizacija bila pismeno obratila g. ministru prosvjete Svetozaru Pribičeviću, te svratila njegovu pažnju na potrebu zavedenja učiteljske škole u ovome gradu.

G. općinski upravitelj Dr. Rajević, te g. Dr. Smolčić i g. Krsto Sunara, koji su ovih dana boravili u Beogradu da na slavi Kraljeva vjenčanja zastupaju naš grad, postarali su se dakako, da se usput pozabave i sa poslima u interesu Šibenika. Posjetili su radi toga gospodina ministra prosvjete, koji, nakon što je potpuno bio uvažio razloge istaknute u podnesku općine, kao i sve one koje su mu oni usmeno priopćili, naredio je da preparandij bude definitivno premješten u Šibenik, te dao nalog pokrajinskoj školskoj upravi u Splitu, da poduzme sve potrebite, kako bi početkom nastajne školske godine 1922/1923 preparandij u Šibeniku započeo svoj djelovanje.

Osim toga dobili su naši predstavnici od gospodina ministra osiguranje, da će, pri reformi sre-

dnjoškolske obuke, u našem gradu ostati i najdalje oba potpuna srednja zavoda, biva realna gimnazija i velika Gimnazija, baš onako kako je ovom školskom godinom bilo sretno započeto. Čestitamo na uspjehu.

Opet zabadaju. Mjesnom klerikalnom organu nije pravo, što su u ime Šibenika bili na poklon pri kraljevom vjenčanju gosp. Dr. A. Rajević općinski upravitelj te naši sugrađani gg. Dr. Vinko Smolčić i Krste Sunara. Krivo im je, što su pošli ljudi čestiti, ljudi koji su za narodnu našu stvar uvijek iskreno i bez ličnih interesa radili i do potrebe se izlagali i stradali. Zar gospoda iz klerikalnog tabora misle, da se u Beograd imalo poslali one, koji su na početku rata vodili šibensku rulju, da ruši srpske dućane, koji su za vrijeme rata denucirali sve naše bolje ljude, i koji su se ovjekovječili na stranice „Hrvatske Misli“, te duševne roditeljice sadašnje „Straže“? Zar su u Beograd imali ići ljudi čija su prsa radi nenarodne rabote bila iskičena austrijskim ordenima?

Šibenska luka. Prigodom godišnjice oslobođenja, pobrinuli smo se za nekoje podatke, obzirom na naš pomorski saobraćaj, te u vezi sa prometom u našoj luci. Od 13. 6. 1921. do 13. 6. 1922. pristalo je u Šibeniku luku 2147 parobroda sa tonažom od 601.630 tona, te 530 jedrenjača sa tonažom od 24071 tona, što ukupno iznaša 625.701 tona.

Sokolsko društvo priređuje u nedjelju 18. ov. mj. u 6 sati pos. p. javnu vježbu, koju je moralo radi nevremena obustaviti na godišnjicu oslobođenja. Karte, koje su bile kupljene za vježbu u utorku, zamijenit će sa novima u nedjelju to besplatno. O samoj vježbi osvrnut ćemo se uslijedećem broju.

Zar jedna profurtimašena naredba?! Historički je utvrđeno, da je sudjelovanje vlasti pri svečanosti Tijelova bila u pokojnoj Austriji jedna parada Habsburške dinastije. Logično bi bilo, da toga u našoj državi ne bude, jer nema žalasnije stvari nego gledati prelatnike naših vlasti kao daljnje nosioce jedne tradicije, koja nas sjeća na jednu od najgorih i najpokvarenijih dinastija, što ih pamti povijest, a osobito naš narod. Prve godine oslobođenja, kažu nam, da je pop Korošec kao ministarski potpresjednik silom svog položaja te izrabljujući nepučenost svojih ministarskih kolega drugih vjerozakona jednom narednom profurtimašio ovu austrijsku tradiciju i dao joj službeni pečat jedne jugoslavenske autohtone državne ustanove. Radi toga se naše vlasti smatraju u dužnosti, da opetuju ovu paradu kojoj fale, a da gledaoci budu imali potpuni dojam, da smo još u Austriji, austrijske uniforme!

Sa crkovne strane tvrdi se, da je to čisto jedna euharistična svečanost. Ako je tako neka ona bude dakle jedna isključiva crkovna svečanost, ali nipošto nesmijs, u državi triju vjeroispovjedi ijedna crkovna svečanost imati drugo značenje ni izgledati službenom ili poluslužbenom a još manje odgovarati jednom Habsburškom kalupu! Postojeće naredbe, koje sile s jedne strane predstavnike vlasti, da sudjeluju svečanosti, a s druge strane ostavljaju to slobodno školskoj mladeži, neumjesne su i u naskladu sa ustavom. Ovo pitanje treba na nadležnom mjestu objasniti a naredbe revidirati, odnosno povući. Neka crkva uživa u našoj državi potpunu slobodu, neka vjernici slobodno sudjeluju kod sviju crkovnih svečanosti, ali neka državni i vojnički aparat bude što dalje od crkve! To će biti mnogo više u interesu slobode same crkve a i vjerskog morala, kada budu za procesijom ići samo iskreni vjernici a ne komandirani skeptici ili poznati bezbožci!

Zahvala Smetane. Opć. uprav. g. Dr. A. Rajević, primio je od Dirigenta Smetane g. Rudolfa Čerani veoma lijepo i srdačno zahvalno pismo. Dok zahvaljuje dalmatinskom novinstvu na laskavim ocijenama, ističe osobitu zahvalu Šibeniku i g. opć. upravitelju, gojeći osobitu uspomenu na sve naše krajeve. Izrazuju nadu, da će i opet posjetiti Šibenik i prirediti koncert a uvjereni smo da svatko u našem gradu to i želi.

Na dan Kraljeva vjenčanja darovala je općina za siromahe grada doprinos od Dinara 500. Istog dana je Ženska narodna zadruga porazdijelila iz svojih vlastitih sredstava stotini siromašne školske djece po 3 kg brašna, 3 kg pirinča i pol kg bijeloga kruha.

Ovim se ispravlja nešto nejasna vijestica u prošlom našem broju pod gornjim naslovom,

Čistoća po javnim lokalima treba da je uzorna. To vrijedi osobito za gostione i kavane u pogledu pomješća i posuđa, s kojih na nadležno mjesto stizu često a i opravdane pritužbe. Posredovanje vlasti ne donosi za posljedicu samo oštre zakonske mjere i posljedice, već isto vrlo nepovoljno djeluje za dobar glas lokala i gospodara.

Koncertat Filarmonije. Veoma uspješni koncertat Filarmonije izveden 13. ov. mj. u verandi H. Krka, na opću želju građanstva isti će se koncertat ponoviti u nedjelju uvečer na terasi H. Krka.

Rusko balalajsko orhestralno društvo pod dirigovanjem g. Černojarova priredilo je u dvorištu Hotela „Kosovo“ za nekoliko večeri svoj birani koncertat. To su jedanaest umjetnika na ovom narodnom ruskom instrumentu, koji izvadaju razne pa i najteže kompozicije udivljenja vrijednom preciznošću.

Nesreća od groma. 11. ov. mj. oko 5 sati popodne okrenu oluja i grom opali u kuću Vlahov Marka iz Prvić - Šepurine. Marko je na mjestu ostao mrtav, a djeca mu, majka i sestra bijahu dosta jako ošnuti gromom, ali je nade, da će preboljeti. Marko Vlahov bio je u naponu snage, jer je tek 33. godinu navršio. V. P!

Sakupljeni novac za dar prigodom vjenčanja Nj. V. Kralja. Općinsko upraviteljstvo din. 5000; Električna Centrala Ante Šupuk i sin 1000; Paško Rora, Stipe Šare, Grubišić Jerko po 500 din, Braća Makale, Slavenska Banka, po 400 din. Srpska Banka, Jadranska Banka, Šibenski odbor aprovizacija, Josip Drozga, Dr. Subotić, Dr. Botteri, po 300 din. Sokol, 250; Zemljoradnička štionica. Narodna ženska zadruga, Prosvjetno zabavni skup, Grubišić e Comp., Pave Kovačev, Margetić, Pio Tercanović, E. Veissenberger, V. Beroš, Dr. Meichsner, Stevo Mandić, G. S. Matavulj po 200 din; Lušić i Drug, Jadronja Josip, Zemljoradnička Zadruga, J. D. Filipis, Kavana Krka Štrkalj i Žepina, Uroš Borčilo, Dr. Rismondo, po 150 din. Ing. Josip Ljubičić, Dr. Jurin, M. Skočić, Dr. Štambuk Juraj Grimani, Salamon Drutler, M. Pecelj i Drug, Dr. Montana, Petar Kovačević, Dr. Machiedo, Direktor Marko Ježina, Škarica Drago, Joso Tambača, Tarle Šime, Jerolim Tarle, Učiteljstvo Društvo, Srpska Čitaonica, Vaso Čoh i Jovo Paklar, Krste Kolombo, Hektor Plančić, Petrović i Nedučin Mate Adum, Dr. Dominis, Dušan Smoljanović, po 100 din.

Sabirni arak nalazi se kod ženske Narodne zadruge. Milodari primaju se dalje.

Stanbeni ured javlja: Na 1 jula ov. god. započeti će u Šibeniku pregled svih stanova po naročitoj komisiji stanbenog ureda.

Tom prilikom sve pridošlice morat će se legitimirati dozvolom preseljenja ispuštenom od stanbenog ureda.

Pošto svako mimoilaženje uredbe za stanove u zapremanju stanova ili doseljenju donosi osjetljivih kazna u globama ili zatvoru, upozoravaju se svi kućevlasnici i odnosni stanari, koji su zapremili stan bez dozvole stanbenog ureda ili doselili u Šibenik bez pretečne dozvole preseljenja, da stvar u svome interesu bezodvlačno urede kod mjesnog stanbenog ureda, jer kad nastupi utanačenje po rečenoj komisiji nastupiti će i neodloživi postupak po § 30, uredbe 2. maja 1921.

Doprinosi u fond Podr. Jugoslavenske Matice u Šibeniku od 31-3. do 31-5 t. g. Da počasti uspomenu Slave Jurina, Vukić Vladimir Din. 10; da počasti uspomenu Kate od. Košan, Pavao Kovačev 10; da počasti uspomenu Tome Stuparić u Sinju, Pavao Kovačev 10; da počasti uspomenu Vladimira Džanića u Obrovcu, Pa-

vao Kovačev 10; da počasti uspomenu Stanka Margetića, Pavao Kovačev 10; da počasti uspomenu Danice Maričić, Pavao Kovačev 10; da počasti uspomenu Dragutina Barača, prof. Ljubomir Nardini din. 10; prigodom Zrinsko-Frankopanskog dana, sakupljeno pri koncertu, odbivši troškove, din. 1989; da počaste uspomenu Kermele Gargašević, Pasini Frano 10, Dr. Mirko Perković 20;-; upravitelj Marko Ježina 20;-; obitelj Šime Marušića 10; da počasti uspomenu Benka Kirigina, Miran Ivanišević 10; pri prodaju cvijeća Grgo Čular 10; da počasti uspomenu Miha Škubonje, obitelj Dušana Novaka 10; da počasti uspomenu Mije Guberine, Petrović Jakov iz V. Bilica 30; da počasti uspomenu Šime Sunare Vinko Matačić 20; Bumber Toma 5, Frane Karadjole 15; da počasti uspomenu Nade Buljan u Skradinu, Marko Juras 20, Ive Bogdan 20.

Uprava darovateljima harno zahvaljuje

UMJETNOST.

Jedna slikarska izložba. U našem gradu žive dva slikara. Jedan je naš sugrađanin, drugi je ovdje na dužnosti. Rakamarić i Šonje. Prvoga znamo po svagdanjem vidjenju, drugoga ćemo istom ovom prilikom da upoznamo. Prvi je bohem, uz to nepatvoreni šibenčanin, za drugoga ne znamo, što bi pravo bio, jer ga je zakukuljila svećenčka kukuljica. Ali, oba su umjetnici. O tome će nas da uvjeri izložba njihovih radova. Jedan je već izložio, i drugi će uskoro. Izložio je svećenik Šonje (u Državnome Domu.)

Napokon i jedna slikarska izložba u rodnome gradu Medulića i Kolunića, u gradu, gdje nijedan gradski predio nije nazvan imenom ovih velikih umjetnika naše prošlosti! Naše su ulice i trgovci još jednako bezimena. Da nije crkava, kojih imamo više no kuća za stanovanje, ni rodjeni se šibenčanin ne bi znao da u rodjenom svome gradu pravo snadje. Ovako imena crkava nadoknadjuju imena ulica. Ovo je svakako slučaj, gdje pomažu sveci.

Rad njih kao da nas je odbjegae naš genij. Ali opet ne tako daleko. Zavičaj Ivana Meštrovića nije daleko od našega grada. A u njemu, u Ivanu Meštroviću, mi dobismo naknadu za vjekove. I vjekovi treba da prodju, da se stvori djelo, kakvo je Meštrovićev Hrist.

Izložba slikara Šonje ima za nas značaj jednog početka i jednog napretka u cilju povećavanja kulturnog kapitala Šibenika. Šonje je akademski slikar. Učio se u Njemačkoj i Italiji. U Njemačkoj (München) najviše. Biljeg je njegove umjetnosti akademski. Takav je utisak od njegovih izloženih radova, kojih ima do 30. Ovo nije njegova kolektivna izložba. Fale kompozicije; izložio je samo portrete. Po svojoj

maniri i bojama naginje starim majstorima. Inače se na njegovim radovima zapaža, da je na njima radila ruka strpljiva umjetnika, koji zna da izrazi ne samo obličje, nego i karakter. On je religijski slikar. To najbolje kazuje treći lik od vrata na desnome zidu dvorane. Uz to je dobar portretista. U tehnici nije jednostran. Voli da bira markantnija lica, da se plastičnije izrazi. Zato su njegovi portreti dobrim dijelom studije-portreti, kojih ima i u dv strukim poziturama. Ove su portretne studije plastične do najtanjih tančina, svaka je karakterna crta izradjena do minucioznosti.

Od uljenih slika ove su mu najuspjelije. Kod uljenih slika uopće majstor umije da efekto slaže i prodirne i neprodirne šare. Kod prvih mu bolje uspijeva bjelorumen, nego li sjetna boja lica. Sa neprodirnim šarama služi se pretežito kod pojačavanja osnovnog crteža. Njegova tehnika slobodnog poteza odražava se u plastične pointe.

Što se boja tiče one su najvećma tamne. Slike se obiluju svijetlom. Ipak je intonacija boja mekana i lako prelazi u nijanse. Majstor je sklon plastičnosti, i on je postizava, trudeći se, da kod svake glave to zasebice izrazi. Predmet njegove najveće pažnje su oči, slijedeći riječ, da je u oku duša. Ni najmanja karakterna crta oka, ne izbjegava njegovoj pažnji. I pored toga, što slika martire, on umije da slika i svježa ženska lica bilo sa biljegom zdravlja, sentimentalnosti, mislenosti ili putenosti.

Crteži (sa crvenim crayonom) odaju istog majstora, s tom razlikom, da dok kod uljenih slika ima i po koja manje vrijedna, kod crteža nema mjesta takvoj zamjerci. Crteži su mu u ukupnosti svojoj uspjeliji. Intonacija šara pogdje-koje uljene slike može da i ne bude po našem ukusu, šta više može da učini i utisak antikvarnosti, ali crtež, koji po svojoj prirodi ne podliježe ritmici boja, već ritmici sjena, ugodnije nas se prima. U crtežima je majstor bliži, savremeniji, bilo kad se služi dekorativnom tehnikom široke plohe ili tehnikom realistične plastike. Kod prve djeluje više impresionistički; druga je označena čistim realizmom, koji ide u sve detalje, da izrazi čitavu plastičnost lika. Crayonski su mu crteži svježiji i življi.

Sveosve uzevši, jedna uspjeta izložba, kojoj se treba radovati, jer čovjek ne živi samo o kruhu. Što smo bliži ovoj istini, tim smo napredniji, a napredak je ponos svakoga grada.

— M. —

Vlasnik i izdavaatelj: DR. V. SMOLČIĆ
Odgovorni urednik: DR. ČEDOMIL MEDINI
Tisak grafičnog zavoda E. VITALIANI.

**U Stankovcima
ima na prodaju
800-1000 hl. cr-
noga vina grada-
cija 11-12, na zna-
nje trgovcima.**

Primaju se sve radnje zlatarske struke, novonapravke, popravke, popravlja srebrene torbice, pozlaćuje i posrebruje, čisti i popravlja service

brzo i solidno

Zlatarska radiona

Vjekoslav Grünbaum

Gospodski trg 13.

Braća Grubišić - Šibenik

Telefon 36

Po najnižim cijenama

nudjamo rezanih i iscejpanih
**bukovih i hrastovih
drva za gorivo.**

Po želji kupca obavlja se
dostava u kući.

Kr. ovlaštena prodaja baruta,
eksploziva, oružja i municije

**t. t. Jakov Dulibić
i drug - Šibenik**

časti se javiti c. općinstvu
grada i okolice, da imade na
skladištu lagumskog i lovač-
kog baruta, te lovačkog oruž-
ja i municije.

Kod TISKARE VITALIAN

dobivaju se gotove table:

Otvoreno Zatvoreno

Zabranjen ulaz!

**Svaki Jugoslaven mora biti član
JUGOSLAV. MATICE**

JADRANSKA BANKA A. D. U BEOGRADU.

III. emisija deonica Jadranske Banke a. d. u Beogradu.

Izvršujući zaključak redovite glavne skupštine deoničara od 27. maja 1922., potpisani Upravni odbor objavljuje povišenje deoničke glavnice od Din. 30,000,000.—

na Din. 60,000.000.—

izdanjem novih nom. Din. 30,000.000.—, t. j. 300.000 komada deonica po nom. Din. 100.—
s pravom na dividendu za godinu 1922.

Emisija novih deonica provesti će se pod sledećima uslovima:

1. Deoničari imaju pravo, da na svaku staru deonicu optiraju po **jednu** deonicu III. emisije po tečaju od **Din. 160.**— više 5°/_o kamata od 1. januara do 30. juna 1922. (Din. 4.—) po komadu, plativo prigodom upisa.

2. Sa deonicama, koje po starim deoničarima ne budu optirane, raspolagati će Upravni odbor na taj način, da će ih ustupiti u prvom redu deoničarima, koji će htjeti odbiti daljnje deonice preko prava prvenstva a zatim i nedeoničarima. Cena je neoptiranim deonicama ustanovljena sa **Din. 190.**— više 5°/_o kamata od 1. januara do 30. juna 1922. (Din. 475) po komadu, a ima se uplatiti prigodom prijave.

Što se preko broja neoptiranih deonica bude potpisalo i uplatilo, biti će repartirano, a suviše položene uplate biti će vraćene.

3. Deoničari, koji žele izvršiti svoje pravo opcije, dužni su predložiti svoje stare deonice na prebiljegovanje u razdoblju od **15. do 30. juna 1922.** na blagajnama:

- a) Jadranske Banke a. d. u Beogradu ili njenih podružnica u Cavtatu, Celju, Dubrovniku, Ercegovom, Jelsi, Korčuli, Kotoru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Metkoviću, Sarajevu, Splitu, ŠIBENIKU i Zagrebu;
- b) Jadranske banke d. d. u Trstu ili njenih podružnica u Beču, Opatiji i Zadru;
- c) Banke i štedionice za Primorje d. d. na Sušaku ili njenih podružnica na Rijeci i u Bakru;
- d) Frank Sakser, State Bank, New-York;
- e) Banco Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Ista mjesta primaju i prijave izvan opcija.

4. Razlika između nominalne vrednosti i emisionih tečajeva novih deonica pripasti će, po odbitku troškova emisije, redovitom rezervnom fondu banke.

5. Deoničar, koji ne bude u propisanom roku prijavio pravo opcije i izvršio uplatu, gubi opsijsko pravo.

U svrhu osiguranja III. emisije osnovan je posebni sindikat.

Članom sindikata može da postane pod ustanovljenim uvetima svaki deoničar, koji poseduje ili zastupa najmanje 1000 deonica.

Tko želi sindikatu pristupiti, neka se obrati **Upravi Sindikata kod Centralnoga ureda Jadranske banke u Ljubljani**, odakle će primiti detaljne uslove za pristup.

U Beogradu, dne 14. juna 1922

Upravni odbor
Jadranske banke a. d. u Beogradu.

ČISTA BILANSA

AKTIVA

31. DECEMBRA

GOD. 1921

PASIVA

	Dinara		Dinara	
Blagajna:				
a) gotovina	22,792.073	62		
b) žiro računa kod Narodne Banke	6,100.695	58		
c) kuponi	9.133	77	28,901.902	97
Valute			1,838.478	07
Menice			85,401.267	02
Devize			1,201.912	26
Vlastite hartije od vrednosti			61,243.790	86
Konsorcijski poslovi			1,591.939	58
Dužnici:				
a) novčani zavodi	74,304.156	03		
b) ostali dužnici	245,649.896	71	319,954.052	74
Dužnici za garancije			19,203.889	85
Nepokretnosti			6,158.290	—
Inventar			1	—
			525,495.524	35

	Dinara		Dinara	
Akcijonarska glavnica			30,000.000	—
Redovni rezervni fond			15,000.000	—
Ulozi				
a) na knjizicama	63,430.998	41		
b) po tekućim računima	192,286.007	60	255,717.006	01
Verovnici:				
a) reeskompt kod Narodne banke	2,000.000	—		
b) ostali verovnici	194,805.937	01	196,805.937	01
Garancije			19,203.889	85
Prelazne stavke			4,245.705	34
Čisti dobitak god. 1921.			4,522.986	14
			525,495.524	35

Preседnik Upravnog odbora:
Franjo Duboković v. r.

Direktor:
Č. Kamenarović v. r.
član Upravnog odbora.

Sravnjeno sa knjigama i priložima te pronadjeno u redu:

NADZORNI ODBOR:

Janko Jovan v. r.

Gustav Pirc v. r.

Dr. Otokar Rybář v. s.

U BEOGRADU, 31. decembra 1921.

Za knjigovodstvo:

Prokurista **J. Skojić v. r.**

Ovlaštenik **A. Pečar v. r.**

Tvrđka utemeljena 1906.

JOSIP JADRONJA

ŠIBENIK :-: (DALMACIJA)

agenturni, komisionalni, otpremnički i pomorski posao,
poveljeni trgovačko-pomorski mešetar.

Brzjavni: Agentur Jadronja - Šibenik. Telef. interurb. br. 3.

Zastupstvo i skladište najboljih eksportnih tvrdka i tvornica; sve kolonijalne robe, pšeničnog brašna boljeg domaćeg mlina, kao i mekinja, kukuruza, zobi itd. — Likera. Siropa, finih vina i šampanjca. — Izravni uvoz iz inozemstva: sira Parmizana i Ementhalera, te E-trata konzerve pomidora, Mortadele, Ruskog originalnog čaja, Modre galice, sumpora itd. — Sadržine u ulju i u bačvicama slane srdiele najveće dalmatinske tvornice. — Karbid tvornice Jajce (Bosna) koji sadržaje 200—300 litara acetilena, mnogo korisniji nego dalmatinski te prema tomu mnogo jeftiniji pri uporabi. Nadalje je čist i daje krasno jednolično svjetlo, bez kakvog neugodnog mirisa. — Petroulje u sanducima i bačvama izvrstno rafinirano. — Domaće rafinerije, benzin i mineralna ulja svih vrsta na faze rafinirano, oksigen u tehničke, medicinske i sanstvene svrhe, kis. lina za akumulatore.

Uzoreci, ponude i razjašnjenja na zahtjev badava i tranko. — Prima se naručbe svakovrsnih pečata i tabla uz tvorničke cijene.

Zastupstvo za špediterske poslove u svim većim mjestima cijel g svijeta.

TRANSPORTNO I OTPREMNIČKO PODUZEĆE

SPLIT
TELEFON 220.

A. Kuvačić

BAKAR
TELEFON 20.

Preuzimlje robu za prevoz, otpremu uskladištenje, carinjenje i osiguranje.

Izvršuje sve naloge najkulantnije uz

:: :: dobre garancije. :: ::

Zastupstvo Uzajamno osiguravajuće Banke „Slavija“.

STIGAO NAM JE

ORIGINALNI GRČKI KAMEN

ZA

MLINOVE I MLINSKE INDUSTRIJE

NAJBOLJI I NAJPRIKLADNIJI

Rasprodaje:

Nikola Dragišić - Skradin

Gjuro Vojvodić - Knin

Glavno skladište kod

BRAĆA MAKALE

ŠIBENIK

SLAVENSKA BANKA d. d.

FILIJALA ŠIBENIK

::: Dionička glavnica K 150.000.000. ::: Pričuva K 50.000.000.

BRZOJAVNI NASLOV: SLAVENSKA

Glavno sjedište

ZAGREB

Poslovne centralne:

BEOGRAD

LJUBLJANA

FILIJALE

Bjelovar
Brod n/S
Dubrovnik
Celje
Gornja Radgona
Kranj
Maribor
Murska Subota
Osijek
Svabor
Sušak
Šabac
Velikovac
Vršac

EKSPozITURE

Monoštor
Skofja Loka
SEZONSKA EKSP.
Rogatačka Slatina
AGENCIJA:
Buenos Aires
AFILIZACIJE:
Budapest (Balkon Bank).
Wien (Bankhaus)
M. R. Alexander

Prima uloške na knjižice i tekući računi uz najpovoljnije uvjete.

Obavlja sve bankovne transakcije najkulantnije.

::: Jadranska Banka a. d. - Beograd :::

Cavtat, Celje, Dubrovnik, Erceg Novi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

BEČ, TRST, OPATIJA, ZADAR.

NEW-YORK: Frank Sakser State Bank.